

DISCURS INAUGURAL

Illustre Signor Preside della Facoltà di Lettere,
Signor Rappresentante della Facoltà di Magistero,
Cari Colleghi,
Signore e Signori,

Mentre stiamo per cominciare i lavori del nostro sesto Colloquio di studi catalani desidererei indirizzarvi qualche breve parola di saluto e di ringraziamento. Non vorrei dimenticare nessuno e per questo rinuncierò a citare troppi nomi. Se io omettessi adesso qualcuno, ciò nondimeno avrei in mente i fatti coi quali tutti si meritano pregio e riconoscenza.

Alle egregie autorità dell'Università di Roma e del Municipio romano che ci accolgono in questa sede e che hanno aiutato moralmente e materialmente nella realizzazione del nostro convegno, mi onoro a esprimer Loro, a nome dell'Associazione Internazionale di Lingua e Letteratura Catalane, la nostra gratitudine e il nostro profondo rispetto.

Anche la «Generalitat de Catalunya» attraverso il suo Dipartimento di Cultura è ben presente fra noi con tutto ciò che ha potuto offrire: esposizione di libri, diffusione dei cartelloni di Tàpies, concerto, ecc. Gliene siamo tanto grati.

Alla fine del secolo scorso il poeta maiorchino Miquel Costa i Llobera cantò così in una delle sue *Horacianes*:

Aspra i ferrenya sonarà en ses cordes
 fines la llengua de ma pàtria dura;
 mes també noble hi sonarà: ma pàtria
 filla és de Roma.

Acompanyat de Costa i Llobera, passo a la llengua «també noble» que és, com sa pàtria, filla de Roma. Deixeu que algú que ha maldat per mantenir-se fidel a la tradició de la gran família de la Romània manifesti tot d'una, en aquest marc, l'alegria de trobar-se, precisament a *Roma*, presidint una reunió que tractarà de la llengua romànica que ha estat més objecte dels seus afanys.

La celebració a Itàlia del nostre sisè Colloqui, quart que és organitzat per l'AILLC després de la seva constitució a Cambridge el 1973, no és un atzar. A part el fet que els estudiosos vénen al llunyà solar matern de la llengua, es dóna el cas que és un deure de justícia tributar ací homenatge als erudits i filòlegs italians que s'interessaren i s'interessen per la nostra parla i per les nostres lletres, sigui a causa de la permanència del català a l'Alguer, sigui a causa dels lligams històrics tan importants que uneixen els italians amb les gents del vell «Casal d'Aragó». Des de B. Croce, A. Farinelli, M. Casella, V. Todesco, etc., fins als catalanòfils reunits al voltant de l'Associazione Italiana di Studi Catalani, la contribució italiana ha estat de les més conspícues. El recent volum de la casa Lerici n'és un bon testimoni: *Il contributo italiano agli studi catalani (1945-1979)*. Per altra banda, els catalans també s'han acostat amb «intelletto d'amore» a les lletres italianes. N'hi ha prou amb els noms d'erudits com Toda i Güell, Rubió i Balaguer o bé Ramon d'Alòs-Moner, per no esmentar els qui per sort encara continuen treballant activament, molts dels quals són avui entre nosaltres.

La llista de les persones acreedores del nostre agraïment és llarga. En primer lloc són els membres de l'AILLC els qui amb llur entusiasme han fet possible que l'Associació hagi pres volada. Eren ben pocs al començament. Quan, el 1976, vam arribar als dos-cents, creïem haver assolit una fita. Avui hem doblat

aquesta xifra, i això és senyal que els nostres estudis gaudeixen d'una bona salut.

El Comitè organitzador romà, presidit pel nostre col·lega Sansone, amb l'ajuda del vice-president Tavani, no ha plangut esforços perquè es pogués celebrar el Col·loqui. A tots ells, gràcies de debò. Entre aquests «romans» desitjaria esmentar-ne un amb qui he tingut un contacte continu durant els darrers temps i de qui he apreciat l'eficàcia: aquest romà és el P. Jordi Pinell.

L'AILLC ha funcionat molt durant aquests catorze anys efectius d'existència. Els fruits són davant la mirada de tothom: les *Actes* dels cinc primers Col·loquis, les quals a partir del tercer de Cambridge semblen haver rivalitzat a sortir més ràpidament a la llum. Aquests cinc volums són un monument aixecat pels estudiosos en honor del català i han esdevingut un instrument fonamental de recerca. La nostra Associació no s'ha limitat a publicar les *Actes* corresponents a cada Col·loqui. D'acord i en col·laboració amb altres institucions de catalanística de casa nostra i de fora, va llançar el 1980 els «Estudis de llengua i literatura catalanes», oberts a tots els membres de l'Associació. Ja en són també cinc els volums publicats: els dos primers van dedicats a Josep M. de Casacuberta, i el tercer i el quart a Pere Bohigas, investigadors eminents a qui ens plau retre homenatge. El volum VI, ja en premsa, completarà la miscel·lània Bohigas, mentre que el V, que acaba d'aparèixer, és senzillament una fe de vida de la nostra disciplina, on hom trobarà una relació de les activitats dels catalanòfils de tot el món. Esperem que aviat caldrà escriure un nou panorama, indicatiu de la ufanor de la investigació nostra.

Ultra aquest òrgan, l'AILLC ha intervingut com a capdavantera en la publicació de dos volums que apleguen l'obra dispersa del citat Pere Bohigas i la d'En Francesc de B. Moll. Amb aquests reculls «se salva» el que —escampat arreu— era sovint difícil d'abastar.

Sí, tot això és obra de l'AILLC, és a dir, de la concretització de totes les bones voluntats que l'animen. Ací voldria agrair la col·laboració magnífica de tota la Junta de govern, sense cap ex-

clusió: el vice-president i el vice-secretari que han preparat aquest Colloqui, el tresorer que ha portat bé els comptes i ha empaitat els morosos que no paguen puntualment la quota, els vocals que han aconsellat amb seny i esperit constructiu. Però l'AILLC no seria del tot l'AILLC sense el secretari, el P. Josep Massot. Per a mi ha estat una satisfacció i un estímul haver treballat amb ell durant aquests darrers sis anys. Sense una ombra i sempre amb la major franquesa, només ens ha importat l'objecte de la nostra veneració: la llengua catalana i les seves lletres.

Al costat del goig que proporciona aquesta reunió, cal que alludeixi amb pena a les absències. Absències d'aquells qui van pensar venir i que per múltiples causes no han pogut veure complert llur desig. Sobretot tinc el dolorós deure d'esmentar la pèrdua d'uns homes eminents. En primer lloc, del nostre membre d'honor, Dr. Jordi Rubió i Balaguer. Fóra superflu de traçar ara una semblança de la seva personalitat: és un dels més destacats estudiosos que mai han tingut les lletres catalanes i les lletres hispàniques en general, i la seva obra augmenta en importància i projecció a mesura que el temps passa. De les classes de literatura catalana que donava a casa seva, el jove estudiant que jo era cap a l'any 1948 en guarda un record enlluernat.

També haig de citar amb recança la desaparició ben prematura d'Antoni Comas, catedràtic de literatura catalana de la Universitat de Barcelona, el qual encara havia presentat una ponència al darrer Colloqui d'Andorra. Comas, discretament i calladament, anava escorcollant un dels períodes més negligits del nostre passat literari, que hom anomena, a falta d'un rètol més exacte, època de la «Decadència». Aquí roman, imponent, aquest quart volum de la Història de la Literatura dirigida per Martí de Riquer, volum que ens fa present el que encara podíem esperar de l'activitat del nostre malaguanyat company. Potser ens lleurà de veure el volum V, on ell treballava sobre autors més acostats, i dels quals ja ens havia lliurat algun avenç, per exemple, el llibre sobre l'evolució poètica de Joan Alcover.

Una altra pèrdua que ens afecta és la del Dr. Manuel Sanchis Guarner. Tothom sap el que Sanchis ha representat científicament.

ficament i cívicament a València. Poc em pensava, en acomiadar-me d'ell fa dos anys al Born de Mallorca, després d'haver parlat amb neguit i esperança de la nostra comuna terra valenciana, que hauria d'evocar ara el seu traspàs. El buit en els estudis històrico-filològics que Sanchis ha deixat a la Universitat del seu poble parla prou elogiosament de la importància de la tasca complerta per ell i que els seus deixebles, n'estic segur, continuaran dignament.

Acabo agraïnt als ponents llur col·laboració. Sé que alguns, per poder ésser presents al Col·loqui, han hagut de fer sacrificis personals. Encara els en sóc més grat.

Auguro per a aquestes jornades que tractaran de Catalunya i d'Itàlia, de la llengua catalana, de les seves vicissituds i dels contactes literaris ben perllongats amb les contrades italianes, auguro, dic, per a aquestes jornades un èxit molt gran: és la més sincera, la més viva de les meves aspiracions.

GERMÀ COLON I DOMÈNECH